

Uddannelsesparathed og de unges overordnede

Analyse af det samlede
ungdomsuddannelsesområde

Resumé

RESUMÉ af ”Uddannelsesparathed og de unges overgang til ungdomsuddannelse – analyse af det samlede ungdomsuddannelsesområde”

Indledning

Dette er et resume af analysen ”Uddannelsesparathed og de unges overgang til ungdomsuddannelserne”, som indeholder baggrund for analyse, introduktion til analysens uddannelsespolitiske ramme, de væsentligste hovedbudskaber samt beskrivelse af økonomistyring.

Analysen er overvejende udarbejdet som desk research på baggrund af eksisterende forskning, rapporter, statistikker og prognoser.

Børne- og Ungdomsudvalget har i forlængelse af Budgetaftalen 2011, vedtaget at Børne- og Ungdomsforvaltningen, frem mod budgetforhandlingerne 2012 vil udarbejde en analyse af det samlede ungdomsuddannelsesområde.¹

Uddannelse til alle og 95 % målsætningen

Den nationale målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015, har rødder tilbage til 1990’erne og lanceringen af ”Uddannelse Til Alle”², hvor problematikken med unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse for alvor blev sat på dagsordenen. 95 % målsætningen har været det gennemgående tema på den uddannelsespolitiske dagsorden fra midten af 90’erne og ind i det nye årtusinde med globaliseringens udfordringer som ramme.

Målsætningen tager udgangspunkt i, hvor en årgang befinder sig 25 år efter den har forladt grundskolen, da den nationale status opgøres på grundlag af en prognose baseret på Undervisningsministeriets Profilmodel. Målsætningen skal således ses i et 25 års perspektiv, dvs. at de unge skal have gennemført en ungdomsuddannelse inden de fylder 41.

Ungepakke II

Ungepakke II er én ud af tre Ungepakker, der har afsæt i ”Aftale om flere unge i uddannelse og job”³. Den politiske aftale er blandt andet udmøntet i ”Bekendtgørelse af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse mv.”. og de mest væsentlige initiativer er:

- Vurdering af **uddannelsesparathed**. Alle elever, der ønsker optagelse på en ungdomsuddannelse efter 9. eller 10. klasse skal uddannelsesparathedsvurderes og UU varetager denne opgave.
- **Uddannelsespligt** for 15-17-årige. Det betyder, at den unge skal være i gang med en forberedende og udviklende aktivitet, herunder uddannelse, et job eller anden aktivitet som for eksempel højskole, arbejdspraktik eller udlandsophold. Jf. Bekendtgørelse om pligt til uddannelse og beskæftigelse eller anden aktivitet (Pligtbekendtgørelsen).

¹ Budget 2011, s. 35

² Jf. daværende undervisningsminister Ole Vig Jensens redegørelse til Folketinget 1993.

³ Regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialdemokraterne indgik i november 2009 ”Aftale om flere unge i uddannelse og job”

- **Uddannelsesplaner**, som 15-17-årige skal følge. Planerne indeholder en beskrivelse af, hvordan den unges pligt til at være i uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet opfyldes efter afslutning af grundskolen eller 10. klasse.
- Kommunen har pligt til at give ikke-uddannelsesparate 15-17-årige **uddannelsesforberedende** tilbud. Tilbudene skal afdække og udvikle den unges interesser og kompetencer, så den unge bliver uddannelsesparat til at påbegynde en ungdomsuddannelse.
- Hurtig opfølgning på unge (**5/30**), som ikke er i gang. Senest 5 arbejdsdage efter, at UU er bekendt med, at den unge 15-17-årige ikke følger sin uddannelsesplan, skal en vejleder kontakte den unge. UU skal tilbyde den unge en uddannelsesforberedende aktivitet senest 30 kalenderdage efter, at kontakten til den unge er etableret.

Initiativerne er iværksat med henblik på, at give kommunerne redskaber til at nå målsætningen om 95 % i 2015 med særligt fokus på de 15-17-årige, og udstikker således rammen for Københavns Kommunes arbejde.

København som uddannelsesby og status på 95 % målsætning

København er landets største uddannelsesby og uddanner til et generelt højt niveau. Det afspejler sig fx ved, at 52 % af de 20-24-årige har en gymnasial uddannelse som højeste gennemførte uddannelse, hvilket er betydeligt over landsgennemsnittet på 40 %. Hovedstadens status som vidensby cementeres også ved, at flere af de 20-24-årige i Københavns Kommune har fuldført en videregående uddannelse end andre steder i landet, herunder de andre store uddannelsesbyer.

Det positive billede af københavnske unges uddannelsesfærd er ikke alene Københavns Kommunes fortjeneste, men også et udtryk for, at mange unge flytter til byen netop med henblik på at videreudanne sig. Imidlertid er der en nuancering i billedet af, hvordan tilflytterne bidrager rent uddannelsesniveaumæssigt, idet tilflyttere over 20 år klarer sig bedre end københavnerne, hvorimod tilflyttere under 20 år klarer sig dårligere, og har behov for kommunale indsatser for at komme i uddannelse.

I København går udviklingen den rigtige vej i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Et faktisk billede af gruppen af 24-årige i kommunen viser, at 85 % enten har gennemført en ungdomsuddannelse eller også er de i gang med en uddannelsesforberedende aktivitet eller en ungdomsuddannelse.⁴

Antallet af unge 15-19-årige, der har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse eller uddannelsesforberedende aktivitet, er steget fra 87 % i 2010 til 91 % i 2011. Stigningen er primært sket ved at flere elever er i gang med en ungdomsuddannelse eller en forberedende og udviklende aktivitet.

Som noget nyt skulle alle unge, der fra og med 1. januar 2011 søgte ungdomsuddannelse direkte fra grundskolen, have vurderet deres uddannelsesparathed. Som resultat heraf var der i København 370 elever, som er blevet erklæret ikke-uddannelsesparate til gymnasiet og 8 elever, som er blevet erklæret ikke-uddannelsesparate til en erhvervsuddannelse.

Størstedelen af de unge går den lige vej gennem uddannelsessystemet og gennemfører den påbegyndte uddannelse. Men der er også unge, som foretager omvalg eller fravalg. Der var hele 98 %, der i 2009

⁴ UU Københavns registreringsdatabase, 18-24-årige med afsluttet grundskole, 1. marts 2011

søgte direkte ind på en ungdomsuddannelse i Københavns Kommune. Men omkring 30 % skiftede mening inden uddannelsesstart, nogle op til flere gange, og andre begyndte slet ikke på uddannelsen.

Fremtidsscenerier for København og særlige målgrupper

Det har en række konsekvenser for det kommunale skattegrundlag, der er afhængigt af en veluddannet arbejdsstyrke, hvis en del af en ungdomsårgang ikke opnår erhvervskompetence, eller først opnår den i en relativt sen alder. Dertil kommer, at arbejdsmarkedets vigende efterspørgsel på ufaglært arbejdskraft medfører øgede udgifter til offentlig forsørgelse af unge, når de ikke gennemfører uddannelse efter grundskolen eller kun opnår studiekompetence.

Den lille andel af de unge, som ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse efter grundskolen, udgør en særlig udsat gruppe. En analyse af 15-17-årige uden igangværende uddannelse viser, at halvdelen af de 10 % af en københavnsk ungdomsårgang, som ikke fortsætter i uddannelse efter grundskolen vil være på kontanthjælp som 18-årige og ofte i en relativ lang periode⁵.

Der er blandt de unge over 18 år en særlig målgruppe, som har opnået studiekompetence gennem en gymnasial uddannelse, men som ikke videreuddanner sig. De omfatter næsten 10 % af en samlet ungdomsårgang⁶, og udgør således en særlig udfordring. Efter finanskrisen er der sket en stigning i antallet af unge med studiekompetence, der søger kontanthjælp. En fremskrivning⁷ af arbejdskraftmangel og – overskud viser, at der i 2020 vil være 77.000 unge med udelukkende en gymnasial uddannelse i overskud på arbejdsmarkedet, som der ikke er efterspørgsel efter, hvilket betoner vigtigheden af at få vejledt denne gruppe videre i uddannelse.

Kvinder klarer sig generelt bedre end mænd på uddannelsesområdet, og det er allerede i grundskolen, at de overhaler mændene. Ifølge Profilmodellen forventes 4 % flere kvinder end mænd at opnå en ungdomsuddannelse.⁸ Flere kvinder end mænd vælger generelt en gymnasial uddannelse, og flere mænd end kvinder vælger en erhvervsuddannelse. Dette betyder i alle sociale lag, at flere kvinder end mænd gennemfører en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Det er imidlertid særligt drenge med en svag social baggrund, der er i fare for ikke at få en uddannelse. Blandt drenge, hvis forældre har akademikerbaggrund er fx 70 % af de 25-årige i gang med eller har gennemført en videregående uddannelse. Blandt deres jævnaldrende med ufaglærte forældre er det kun 13 %.⁹

En undersøgelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at det specielt er drenge med indvandrer- og efterkommerbaggrund, der har vanskeligt ved at tage en ungdomsuddannelse, når de har forladt folkeskolen. Næsten 4 ud af 10 drenge med indvandrer- og efterkommerbaggrund, der forlader folkeskolen, har ingen ungdomsuddannelse som 26-årige, og er marginaliserede i forhold til arbejdsmarkedet.¹⁰

Unge afslutter i gennemsnit erhvervsuddannelser senere i København end i resten af landet. Dette forhold er således særligt for København. Gennemsnitsalderen ved gennemførelsen af uddannelsen er således over 30 år inden for nogle uddannelser, mens den er under 25 år på andre. Den høje

⁵ Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland, "Analyse af 15-17årige uden igangværende uddannelse", januar 2011.

⁶ Jf. Profilmodellens fremskrivning til 25 år efter årgang 2009 har forladt grundskolen.

⁷ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, "Uddannelse kan redde fremtidens arbejdsstyrke", 2011

⁸ http://www.uvm.dk/~media/Files/Stat/Tvaergaaende/PDF10/101125_profilmodel_2009.ashx

⁹ Gymnasieskolen, blad-nr.: 02/2009

¹⁰ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, "Mere end hver 3. indvandrerdreng i Danmark får ingen uddannelse", 2011

gennemsnitsalder kan være med til at skabe et svært tilgængeligt miljø for de 15- 17-årige, som kommer direkte fra grundskolen. Ydermere er det svært for dem at få praktikplads, og manglen på praktikpladser er en væsentlig årsag til, at frafaldet på erhvervsuddannelserne, og da der er langt flere mænd, der søger ind på erhvervsuddannelserne, er de især ramt af manglen på praktikpladser.